

Aýralyk mukamy / halk hekaýaty

Category: Aýdym-saz sungaty, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Aýralyk mukamy / halk hekaýaty AÝRALYK MUKAMY

kitapcy.ru

Türkmeniň köp asyrlyk bay taryhy ösüşinde toplan ruhy medeniýetiniň gymmatly hazyna deňärlik bölegi-de ~ aýdym-saz sungatydyr. Köp nesilleriň gündelik çeperçilik isleglerine hyzmat eden bu sungat biziň günlerimizde-de halkmyzyň medeni durmuşynda öz mynasyp ornuny tutup gelýär. Onuň kalbyňa täsir ediş güýji birjik-de egsilmeýär.

Geçmişde döredilen aýdymdyr sazlary ýazga geçirirmek mümkünçiliginiň bolmanlygy sebäpli, indi olary diňe biziň günlerimize gelip ýeten ýatlamalar arkaly dikeltmek mümkünçiliği galypdyr. Esasanam, aýdymdyr sazlar dilden-dile, elden-ele geçip, biziň günlerimize gelip ýetipdir. Köp halatlarda aýdym-sazy döredenler barada doly maglumatlar-da

ýok. Elbetde, döredilen her bir aýdymyň, sazyň aňyrsynda kimde bolsa, anyk bir şahyryň, bagşynyň ýa-da sazandanyň bardygyna şübhelenmese bolar. Şeýle sazlaryň biri-de Amangeldi Gönübegiň döreden "Aýralyk mukamydyr".

• «Aýralyk mukamynyň» döreýis taryhy

Tomus aýlarynyň bir günü günüň günortadan soň Ahalyň hany Nurberdi han birnäçe adam bolup, sazanda Amangeldi Gönübegiň gapysynda atdan düşdi. Olaryň atlary tutuldy. Han bilen gelenler Ahalyň atly-abraýly adamlarydy. Hanyň myhmançylyga geljeginde Amangeldi Gönübek bihabardy. Ol myhmanlary daş išikde garşy aldy.

Nurberdi hanyň hiç bir sebäpsiz myhmançylyga gelmänini Amangeldi Gönübek aňýardy. Ýöne ol: "Myhmandan näme iş bilen geldiň?" diýip soramak biedeplik bolar. Ata-babalarymyz "Sabyrly gul dura-barasat bolar" diýipdirler. Menem birden gyssanybermäýin. Wagty gelende hemmesi aýan bolar" diýip, içini geplettdi.

Nurberdi hanyň birnäçe adam bolup myhmançylyga gelenini eşiden Amangeldi Gönübegiň hossarlary, oba adamlary olar bilen salamlaşmak üçin gelip başladylar. Mal soýuldy, gazarlar ataryldy. Çaý başynda Nurberdi han Amangeldi Gönübege yüzlendi.

– Amangeldi goni, biz-ä maslahatlaşyp şu gün ýörite seniň sazyň diňlemäge geläýendir.

Amangeldi Gönübek:

– Han, gelen bolsaňyz, örän gowy edipsiňiz, muňa örän sat. Ýogsa-da islän wagtyň hemmäňiz bilen duşuşybam bolanok, başyňyzy bir ýere jemläbem bolanok. Saz diňlemekçi bolsaňyz, onuň işi aňsat-la. Diňlejegiňiz saz bolsun – diýip, oňa jogap berdi.

Içinden bolsa ol: "Nurberdi han, saz diňlemäge geldik diýýär-ä welin, öz-ä başga iş bilen gelen bolsaň gerek" diýip pikir etdi.

Soňra ol eline dutaryny aldy-da, ony ak keçeden edilen gabyndan çykardy, pessaýrak düzdi we saz çalmaga başlady. Nurberdi han tirseginiň aşagyna goşa ýassygy goýup, üns berip

diňledi. Amangeldi Gönübegiň öýüne gelýänler gitdigiçe köpelýärdi. Olar hem tapan ýerlerinde orun tutup, saz diňleyärdiler. Saz çalmaklyk uzaga çekdi. Gije ýarym bolanda, Amangeldi Gönübek oturanlara "Balsaýat" sazyny çalyp berdi. Şondan soñ adamlar öýli-öýüne gaýtdylar.

Ertesi çay-nahardan soñ Nurberdi han näme sebäp bilen Amangeldi Gönübegiňkä gelendiklerini onuň hossarlaryna we bu ýere gelen obadaşlaryna mälim etdi.

— Hormatly adamlar, özüňiz bilyäňiz, Amangeldi Göni köp ýyllaryň dowamynda özi ýaly ýaş ýigitlere baş bolup, eli gylyçly, arkasy dutarly, ulular bilen bir hatarda, üstümize talaňçylyk etmäge gelýän duşmanlar bilen bolan söweşlere ençeme gezek gatnaşdy, gaýduwsyz söweşdi. Ol özünü batyr adam hökmünde tanatdy. Duşmanlar oba talaňçylyk etmäge ugranlarynda şol obada Amangeldi Gönüni bardygyny bilseler, şol oba milt edip bilenoklar. Yöne biz indi maslahatlaşyp, oña atdan düşde, mundan beýlæk saz bilen meşgul bol diýmegi makul bildik. Oña derek söweş etmäge Ahalda başga ýigit tapylar. Amangeldi saz üçin dörän adam. Aýdym-sazy bolmadyk halkyň ruhy pes bolar. Biz sazandamyzy goralyň, adamlar. Yöne, şonuň üçin hem biz Amangeldi Gönü atdan düş-de, mundan beýlæk bar güýjüňi, ukybyňy, bütin ömrüňi saza bagış et diýmegi makul bildik.

Esli wagt oturanlaryň hiç birinden ses çykmady. Nurberdi hanyň beren maslahaty hemmeler üçin garaşylmadyk bir zat boldy. Han beýle meseläni orta atar diýen pikir Amangeldi Gönübegiň ýatsa-tursa asla kellesine-de gelmeýärdi. Şonuň üçin hem bu teklip ony oňat oýlanmaly etdi. Esli wagt pikir edip oturandan soñ, Amangeldi Gönübek Nurberdi hana ýüzlendi.

— Nurberdi han, edýän aladaňyz üçin taňryýalkasyn. Yöne ýurduňy, halkyňy, onuň ar-namysyny goramagam ýonekeý bir iş-ä däl. Obada aýallaryň arasynda saz çalan bolup ýörsem, maňa näme diýerler? Bu erkek adam üçin namartlyk bolmazmy? Haýyrly iş etjek bolup, ile gülki bolaýmalyň?

Nurberdi han:

— Amangeldi, seniň şeýle diýjegiňi bilip, biz bu maslahaty ýaşulular bilen mazaly bişirdik. Indu maslahaty yzyna gaýtarmak niýetimiz ýok. Onsoňam, her adam öz ýerinde bolsa

ýagşy. Oturanlaryň käbiri hanyň maslahatyny makul bilse, beýlekileri muňa başgaça düşündiler. Hemmetaraplaýyn pikir alşylanyndan soñ, Amangeldi Gönübek Nurberdk hanyň we onuň ýanyndaky adamlaryň beren maslahatyny kabul etdi:

Nurberdi han:

– Sazanda, biziň beren maslahatymyzy kabul edeniň üçin biz senden razy. Gerek ýerinde seniň dutaryň egri gulyjyň ornuny tutýanlygyny-da biz bilýärис. Şonuň üçin hem atdan düşýäniňe namys etme – diýip seslendi.

Ertirden bări edilýän gürrüňleri üns berip diňläp oturan Amangeldi Gönübegiň inisi Peleň oturanlara ýüzlendi:

– Han aga, adamlar, gürrüniňize goşulýanym üçin meniň günämi ötüň! Han agamyzyň: "Erkek göbeklisi bolan her bir öýden atlyýaragly bir ýigit başa ýowuz iş düşende kömege gelmäge, duşmana gaýtawul bermäge hemiše taýýar bolmalydyr" diýen sargydy meniň ýadymda. Şonuň üçin hem eger agam atdan düşüp, mundan beýlæk saz bilen meşgullanmaly bolsa, onda onuň ornuny söweş meýdanynda men tutaryn.

Amangeldi Gönübek:

– Berekella inim, är sözünü aýtdyň. Yöne bilip goý. Ata çykyp ýurduň gorajak bolsaň, hemiše halal işiň haram işden, sogap işiň günä işden tapawudyny seljermeli bolarsyň. Ejize ganym bolmak namardyň işi. Mert ýigit mertlerçe iş etmelidir. Gulyjyň ýeri gelende gynyndan çykarmalydyr. Ertesi gün namartlyk edip, iliňe namys getirjek bolsaň, häzir şu ýerde aýt, soñ giç bolar. Ýigide hemiše gyzgyn ýürek, sowuk kelle gerekdir. Ol ölçäp biçmäni-de başarmalydyr. Parasatly hem saýhally bolmalydyr. Ýeri gelende geçirimlilik etmek hem är işi – diýip aýtdy. Soňra bolsa Amangeldi Gönübek öýüň dulunda asylgy duran gulyjyny aldy-da, inisine uzadyp, ýene-de seslendi:

– Inim, Nurberdi hanyň we beýleki oturanlaryň öñünde men öz gulyjymy uly buýsanç bilen saňa gowşurýaryn, kabul et Peleň gulyjy kabil etdi.

Şol gün Nurberdi han, onuň ýanyndaky adamlar Amangeldi Gönübek, onuň hossalrlary we oba adamlary bilen hoşlaşyp, obalaryna dolandylar.

* * *

Peleň ýaş-da bolsa, köp söweşlere gatnaşdy. Hossarlarynyň, obadaşlarynyň ýüzünü gara etmedi. Şol söweşleriň birinde Peleň talańcylyk etmäge gelen duşmanlaryň ikisini ýesir aldy. Olaryň ellerini atyň tanapy bilen arkalaryna daňyp, öňüne salyp, oba alyp geldi. Peleň:

– Agam, bular-a düýnki bolan söweşde ýesir aldym. Öýde hyzmarkär edinip saklaýsam diýyän – diýip, Amangeldä ýüzlendi. Amangeldi Gönübek:

– Inim, bu pikiriňden el çek. Gowý bolsalaram, erbet bolsalaram bularam bir bendäniň çagasydyr. Öýleri, ata-eneleri, belkäm, maşgalalaram bardyr. Goýber, goý gaýtsynlar öýlerine. Öz iýjek çöregiňi özüň gazansaň halal bolar, bereketi has köp bolar – diýdi.

Peleň:

– Ýok agam, bulary goýberip bolmaz, goý günälerini hyzmat edip ýuwsunlar – diýip, jogap berdi.

Şeýlelikde, iki ýesir Peleňiň gapysynda hyzmatkär bolup işläp başladylar. Olar buýrulan ýumuşlary birkemsiz ýerine ýetirýärdiler. Daşyndan göräýmäge olar ykbalyndan kaýyl ýaly bolup görünýärdiler. Emma olaryň içinde näme pikiriniň bardygyny kim bilyär. Amangeldi Gönübek näme üçindir bu ýesirlere ynanmaýardы, olardan howatyrlanýardы.

Aradan birnäçe aý geçenden soñ, güýz aýlarynyň bir günü howanyň salkyn hem çygly bolmagyna garamazdan, Peleň hyzmatkärleri alyp, guma sazak getirmäge gitmekçi boldy. Muny eşiden Amangeldi Gönübek inisine ýüzenip:

– Inim, hyzmatkärleri alyp, guma ýeke gitmäweri, birden bolmasy iş bolaýmasyn, gitseňem ýanyň bilen adam alyp git – diýdi.

Peleň:

– Agam, meniň ýanyma adam gerek däl, özüm alajyny görerin, köp eglenmän yzyma dolanjak bolaryn – diýip, jogap berdi.

Inisiniň hemiše ýekegeplidigini, öz diýeninde durýandygyny oňat bilyän Amangeldi Gönübek oña ýüzenip:

– Bolýa-da inim, gitseň Alla ýaryň bolsun, ýone ätiýaçlygy

elden bermäwergin – diýip, oña ýene bir gezek tabşyrdy. Peleň gyljyny dakynyp, atyna atlanyp, hyzmatkärlerini hem ýanyna alyp, iki düye biken guma sazak getirmäge gitdi. Peleňiň berlen maslahaty alman, guma sazak getirmäge gidenine Amangeldi Gönübek gynanjagyny-da, gaharlanjagyny-da bilmedi. Göwnüne bolmasa, inisi özbaşdak hereket etmegi gowy görýän ýaly, maslahat berseň, halamaýan ýaly bolup göründi. Sazakdan dolanyp gelenden soň, onuň bilen egri oturyp, dogry gürleşmäge ýüregine düwdi.

Gum içine aralaşanlaryndan soň, kerwen ýoluna ýakynrak sazakly ýerde Peleň atynyň başyny çekdi. Atdan düşdi-de, ony örklede... Hyzmatkärler düyeleri duşaklap goýberdiler. Peleň hyzmatkärlerine sazak taýýarlamagy buýurdy. Sazak agajy port bolangoň, hyzmatkärler ony aýaklary bilen depip kakyp, elli bilen çekip, tiz wagtda iki düýelik sazak taýýarladylar. Peleň olara ýykylan sazaklary bir ýere üýşürmegi tabşyrdy. Hyzmatkärler ýygan sazaklaryny bir ýere üýşürip ýörkäler, biri-biriniň ýüzüne syrly seredişip, gögerip oturan gandym agajynyň ýogynrak, golboýu bir şahasyny döwüp alyp, ot ýakjal ýerlerine ýakynrak ýerde goýdular. Peleň muny görmedи. Soňra hyzmatkärler çay gaýnatmak bilen boldular. Peleň çay-nahar edinenden soň, sazagı düýelere ýükläp, oba dolanmakçydy. Ine, çayam gaýnady. Peleň oda ýakynrak ýerde, hyzmatkärler bolsa, ondan az-kem aňyrrakda çay-nahar edinmäge oturdylar.

Peleň çay içip otyrka, wagtal-wagtal assyrynylyk bilen hyzmatkärlere seredýärdi. Olar hem öz gezeginde onuň her bir edýän hereketini synlaýardylar. Şeýlelikde, aradan ep-esli wagt geçdi. Peleň çay-nahar edinip durka, ýakynynda hyzmatkärleriň bardygyny az salym ýatdan çykardy. Köpden bari gaçnak arzuwyny edip ýören hyzmatkärler onuň hüsärligi unudandygyny aňyp, pursatdan peýdalandylar. Olaryň biri ýyldyrym çaltlygynda ýerinden turdy-da, taýýarlap goýan gandym agajynyň şahasyny Peleňiň depesinden inderdi. Peleň "wah" diýip, arkan ýykylfy. Şol wagt ikinji hyzmatkär onuň bilindäki gylyjyny gynyndan çykardy-da, Peleňiň çep gursagyndan sançdy. Az salomyň içinde ol jan berdi.

Hyzmatkärler özlerini ýitirmediler. Olar Peleňi ýakynda

gögerip oturan çetiniň düýbünde howul-hara çägä gömdüler. Soňra olaryň biri içi iýmek-içmekli horjuny egnine atsa, beýlekisi Peleňiň atyny tutup getirdi. Ýanyp duran ody ölçürmegi-de unudyp, düýeleri-de taşlap, Peleňiň gylyjyny-da almagy ýatdan çykaryp, iki bolup ata atlandylar-da, ýüzlerini günorta tutup gaçyp başladylar.

Hyzmatkärler ugranlaryndan soň, çay içim salym geçmänkä, Hywa tarapdan argyşdan gelýän kerweniň ýoly Peleňiň sazak ýygdyran ýeriniň üstünden düşdi. Kerweniň öñünde atly yz calyp gelýän ýolbelet sazak üýşürligi ýere gelende, iki sany duşakly düýäniň otlap ýörenini gördü. Ol adam görjek bolup töwerekdaşyna seretdi. Emma hiç kimi görmedi. Ýene öñe ýöredi we töweregine seretdi.

Birdenem çetiniň düýbünde çägeden çykyp ýatan adam aýagyny we gapdalda ýatan gylyjy gördü. Ol atdan düşüp çägä gömülüp ýatan adama ýakyn bardy. Şol wagt hem yzdan kerwen gelip ýetdi. Kerwenbaşy Bagşy aga ýolbeletden näme görendigini sorady. Ol bir adamynyň öldürilip, çägä gömüldegini, ýanynda bolsa gana boýalan gylyjyň ýatandygyny aýtdy. Kerwen bilen gelýän adamlaryň hemmesi Peleňiň daşyna aýlandylar. Bagşy aga ony üns berip synlady we onuň Amangeldi Gönübegiň inisi Peleňdigini tanady. Bagşy aga ýolbelede:

– Inim, ýadawam bolsaň, atyň dözümliräk sür-de, agyr degse-de bu aijy habary Amangeldi Gönübege ýetir. Bizem oglanlar bilen Peleňi alyp, yzyň bilen ugrarys.

Bagşy aga töwerege yz çaldy. Ýoluň iki tarapyna-da geçip görüp, at aýagynyň yzyny, adam yzlaryny gördü. "Peleňi öldüren ýek-ä bolmaly däl, iki ýa-da üç bolmagam mümkün" diýen netijä geldi. Bagşy aga ýanyndaky adamlara ýüzlendi:

– Oglanlar, birnäçäňiz hol goldaky gögerip oturan gandym agajynyň şahasyntham derege ýarajagyny alyň-da, derrew tabyt ýasaň, beýlekileriňiz bolsa goşdaky ýorganlaryň birini alyň-da, Peleňiň daşyna oraň. Obamyz ýoldan sowarak-da bolsa, toplumymyz bilen Amangeldi Gönübegiň öýüne baryp, öz gynanjymyzy bildireliň. Ona soňrak barsagam bolar.

Adamlar Bagşy aganyň aýdanlary bilen razylaşdylar-da, dessine tabyt ýasadylar. Peleňiň daşyna ýorgan orap, ony tabytda

ýatyrdylar, gylyjyny-da üstünđr goýdular. Soňra tabydy kerweni çekip gelýän düýäniň üstüne ýüklediler. Peleňiň iki düýesini-de yzna tirkäp, kerwen ýola düşdi.

Peleňiň sazakdan dolanyp geler wagty gelmänsoň, Amangeldi Gönübek has-da ynjalykdan gaçdy. Ýüregine howsala düşdi, garşy daş çykdy, içeri girdi. Her hili oý-pikirler kellä geldi. İçerde oturybam rahatlyk tapmansoň, ýene daşary çykdy er demirgazyk tarapa seretdi, şol pursat hem onuň gözü göni özüne tarap gelýän atla düşdi. Onuň süňni gowşap gitdi. Boljak iş bolupdyr diýen netijä geldi. Daş işikde Amangeldi Gönübegiň duranyny gören atly onuň ýakynynda atynyň başyny çekdi, atdan düşdi, oña salam berdi. Amangeldi Gönübek onuň salamyny aldy. Ýolbelet: "Amangeldi aga..." diýip söz açmakçy bolanda, ol onuň sözünü kesdi.

– Inim, näme habar getireniňi men eýýäm bilyän, hany, ol nirede?

Atly:

– Amangeldi aga, ony yzdan kerwen alyp gelýär, tiz wagtda gelip ýeter.

Bu aky habar töwerege tiz ýaýrady. Amangeldi Gönübegiň doganlary, hossarlary, obadaşlary onuň öýüne gelip başladylar, olar gynançlaryny bildirdiler. Kerweniň gelerine garaşyldy.

Amangeldi Gönübek hossarlaryna ýüzlendi:

– Oglanlar, gum etegündäki obalara derrew adam ýollaň. Ol iki hyzmatkär iru-giç bir ýerden çykar. Aç-suwsuz uzaga gidip bilmezler. Adamlar habardar bolsunlar, del adam görseler, saklasynlar, anyklasynlar. Eger-de şol iki hyzmatkär ele düşäýse, derrew meniň ýanyma alyp gelsinler.

Şol pursata birnäçe adam gum etegindäki obalara atlandylar.

Hywadan gelýän kerwen uzak garaşdyrmady. Kerweniň öňüni ak eşegine münüp Bagşy aga çekip gelýärdi. Kerwen Amangeldi Gönübegiň öýüniň ýanynda saklandy. Adamlar öndäki düýäni çökerip, onuň üstünden emaýlyk bilen üsti Peleňli tabydy ýere düşürdiler.

Bu aky habary eşiden Nuberdi han, Ahalyň atly-abraýly adamlary Amangeldi Gönübegiň öýüne gelip, öz gynançlaryny bildirdiler.

• Öç almaklyk namardyň işi

Hyzmatkärleriniň gözlegine giden adamlar şol günüň ertesi öylänler gumdan tekizlige çykan ýerlerinde olary ele salyp, Amangeldi Gönübegiň öýüne geldiler. Ele düşen hyzmatkärler Amangeldi Gönübegiň öñünde dyza çöküp, nähili jeza berilse-de çekmäge taýýar bolup otyrdylar. Hemmeler Amangeldi Gönübegiň yüzüne seredip, onuň buýrugyna garaşýardylar. Ol köp wagtlap sesini çykarman, ýüzüni aşak salyp, pikir edip oturdy. Soňra ol agraslyk bilen ýüzüni galdyrda hossarlaryna, obadaşlaryna ýüzlendi:

– Adamlar, ilki bilen-ä bulary naharlaň, onsoň iýip-içer ýaly ýol harjy beriň-de ugradyň, goý obalaryna gitsinler.

Adamlar:

– Beýle-de bir zat bolarmy, ganhorlara jeza bermän goýberip bolmaz, olaryň kellesini häziriň özünde almaly! – diýip, ýerli-ýerden seslendiler. Eline gylyjyny alyp, hyzmatkärleriň kellesini aljak bolup topulanlary-da boldy. Ýöne Amangeldi Gönübek muňa ýol bermedi, olary köşeşdirdi. Başda gelen gahargazap häzir onda ýokdy. Ol hemişekisi ýaly paýhaslydy, gepisözi ýerbe-ýerdi, sadady. Ol märeke ýúzlendi.

– Adamlar, siz meniň aýdanlaryma dogry düşüniň. Näçe agyr degse-dr men bularyň günäsini geçýärin. Özç almaklyk namardyň işi. Bularyň janyny alanyň bilen inim gaýdyp gelmez. Olaryň jezasyny Alla bersin.

Hyzmatkärleri goýberdiler. Olar yzlaryna serede-serede Sekizýabyň boýy bilen günorta tarap gitdiler.

Amangeldi Gönübek söýgülü inisini ýitirenine gaty gynandy. Sussy peseldi, daş çyksa-da, iç girse-de ýüzi salykdy, tukat görünýärdi. Bu ýitgi oňa agyr degdi. Gijelerini ukusyz geçirdi. Şol günlerde otursa-tursa onuň kalbyna her hili zaryn owazlar gelip gidýärdi. Olary diňe ele salaýmak, başyny çataýmak galýardy. Emma başa düşen agyr ýitgi eline dutar alyp, ol owazlary dutaryň perdesine geçirmekden saklaýardy. Ol uzak çydap bilmedi. Şonuň üçin hem aradan 10-12 gün geçenden soň, dulda asylgy duran dutaryna, özünüň "gamkeşine" elini ýetirenini duýman galdy. Keçe gabyndan çykardy-da, dutaryny

düzdi. Soňra kalbyna gelip gidýän içinde harasat gopdurýan gamgyn owazlary jemläp, dutaryň perdelerine geçirdi. Dutaryň kirişlerini has batlyrak çekdi-de, dünýä inen täze sazy gaýtadan çaldy.

Amangeldi Gönübegiň öýünden çykýan dutaryň sesi goňşy öylere baryp ýetdi. Onuň sesini eşiden hossalrary dessine ol ýere ýetip geldiler we ýas günleronde Amangeldi Gönübegiň näme üçin saz çalýandygynyň sebäbini bilmek islediler. Olar üçin bu geň zatdy. Şonda Amangeldi Gönübek olara yüzlendi.

– Adamlar, siziň näme üçin meniň ýanyma geleniňizi bilyän. Sizi geň galdyryńan zat menjň ýas günlerinde saz çalmagym boldy. Menden gaty görmäň. Inim Peleňden men köp zada garaşýardym. Ol pälwan ýigitdi, edermendi, akyllly-paýhaslydy. Haçan-da maňa atdan düşüp, saz bilen meşgul bolmagy maslahat berenlerinde "mundan beýlák söweş meýdanyna agamyň ornuny men tutaryn" diýip, Nurberdi hanyň öñünde onuň wada berşi meniň başymy göge ýetiripdi. Şonda men öz gylyjymy oňa uly buýsanç bilen gowşurypdym. Gynansak-da, onuň ömri gysga eken. Etjek alajyň ýok, onuň kysmaty şeýle eken. Peleňi öyerip hem yetişmedik. Indi onuň gappsy hemişelik ýapyldy. Ajy aýralyga dözmän, elime dutar alanymy geňlemäň, adamlar. Bu saz ajy aýralygyň awusyna çydam edip bilmän döreden sazym, adyna-da inimiň hatyrasyna "Aýralyk mukamy" dakdym. Agyr degse-de, siz hem bu sazy diňläp görün.

Soňra Amangeldi Gönübek hossalraryna "Aýralyk mukamny" çalyp berdi. Olar bu sazy üns berip diňlediler. Esli wagt oý-pikire batyp oturdylar. Amangeldi Gönübegiň ýagdaýyna oňat düşünen hossalrary soňra seslerini çykarman, öýli-öýlerine gitdiler.

* * *

Aradan nijeme ýyllar geçen-de bolsa, şol ýowuz günlerde agyr ýitgi sebäp bolup dörän bu saz biziň günlerimizde-de başydyr sazandalaryň elinden düşmän gelýär. Çünkü, adamyň süñňünden syzylyp çykan owazdan dörän saz, wagt geçmegine garamazdan, hemise ýatda galýar. Şonuň üçin hem ol saz bakydyr.

Nyýazmyrat NYÝAZLYÝEW.

edebiyatwesungat_2000 Aýdym-saz sungaty